

Pfv.I.21.718/2011/5. szám

A Kúria a dr. Nyikos György ügyvéd által képviselt I. rendű, II. rendű felpereseknek a dr. Jován László ügyvéd által képviselt alperes ellen életjáradéki szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Fővárosi Bíróságon 6.P.22.704/2008. számon megindított perében a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.21.813/2010/3. számú közbenső ítélete ellen az alperes részéről 3. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - a 2012. február 22-én megtartott tárgyaláson - meghozta az alábbi

közbenső ítéletet:

A Kúria a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.21.813/2010/3. számú jogerős közbenső ítéletét hatályában fenntartja;

kötelezi az alperest, hogy fizessen meg - 15 nap alatt - a felpereseknek összesen 15.000 (Tizenötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, és felhívásra az államnak 36.000 (Harminchatezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen a közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felperesek keresetükben kérték annak megállapítását, hogy 2004. augusztus 31-én az örökgyógyó mint jogosult és a kiskorú alperes mint kötelezett között létrejött életjáradéki szerződés semmis, továbbá annak jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítását, az alperes tulajdonjogának törlését és a felperesek tulajdonjogának ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzését.

Hivatkozásuk szerint az életjáradéki szerződést az életjáradékra jogosult, valamint az alperesnek az egyik törvényes képviselője - édesanyja - írta alá. A szülők mint a törvényes képviselők jognyilatkozatának érvényességéhez a gyámhatóság jóváhagyására lett volna szükség, ennek hiányában a szerződés a Ptk. 215.§ (1) bekezdése szerint nem jött létre. Kérték az eredeti állapot helyreállítását, majd öröklés jogcímén tulajdonjoguk

megállapítását.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Védekezése szerint a felperesek perbeli legitimációval nem rendelkeznek. A törvényes képviselője mint teljesítési segéd valójában maga is szerződő félként, kötelezettként szerepel a szerződésben azzal, hogy a szerződéses kötelezettség teljesítését vállalta a nagykorúságának eléréséig. Csatolta a másik törvényes képviselőjének, H.F-nek a 2004. augusztus 18-án kelt meghatalmazását arra vonatkozóan, hogy helyette és nevében a szerződést a felesége aláírhatta.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás a következő:

Az örökhatározó és a kiskorú alperes között 2004. augusztus 31-én életjáradéki szerződés jött létre, amelyben az örökhatározó a tulajdonában álló b-i 201 négyzetméter alapterületű 3,5 szobás lakásingatlanát holtig tartó hasznélvezeti jogával terhelten az alperes tulajdonába adta. Az alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a szerződés aláírásával egyidejűleg megfizet az örökhatározónak 1.000.000 forint foglalót és 2004. december 31. napjáig 11.000.000 forint, 2005. január 1. napjától kezdődően pedig havi 200.000 forint életjáradékot azzal, hogy amennyiben a részéről 36.000.000 forint megfizetésére kerül, a 12.000.000 forint járadék beszámításával a jogosult életjáradékra való jogosultsága tíz év elteltével éled fel 5.000 forint/hó összegben. A szerződő felek az ingatlan értékét lakottan az örökhatározó hasznélvezeti jogával terhelten 20.000.000 forintban határozták meg. A 9. pontban foglaltak szerint a kötelezett cselekvőképtelen, ezért helyette és nevében törvényes képviselőjeként édesanyja, H.F-né írja alá a szerződést és vállalja, hogy a kiskorú kötelezett nagykorúságának eléréséig a szerződéses kötelezettséget teljesíti. Továbbá, egy ügyvéd által ellenjegyzett, teljes bizonyító erejű magánokiratban H.F-né kötelezettséget vállalt arra, hogy a havi 200.000 forint életjáradékot a kötelezett helyett és nevében megfizeti minden hó 10. napjáig, a szerződés teljesítéséhez szükséges anyagi forrásokkal rendelkezik, ennek érdekében teljes vagyonával felelősséget vállal.

A szerződés a gyámhatósághoz, annak jóváhagyása végett nem került bemutatásra. Az alperes tulajdonjogát a földhivatal 2004. szeptember 2-ával bejegyezte az ingatlan-nyilvántartásba. Nem vitás, hogy az életjáradéki szerződést az alperes törvényes képviselője útján teljes egészében - az örökhatározó 2008. március 3-án bekövetkezett haláláig - teljesítette. Az örökhatározó hagyatékát a közjegyző a 2002. április 27-én kelt írásbeli magánvégrendelete alapján két testvérének - az I. rendű felperes jogelődjének és a II. rendű felperesnek - adta át. A másodfokú eljárás során elhunyt az I. rendű felperes jogelődje, ezért törvényes örököse jogutódként perbelépett.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

Indokolásának jogi okfejtése szerint az alperes törvényes képviselője a szerződés 9. pontja értelmében a kiskorú alperes nagykorúságáig egyedüli kötelezettje a szerződésnek; a kiskorú a szerződésből kizárólag jogot szerezhethet, ezért a 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: kormányrendelet) 25.§ (1) bekezdés h) pontjában foglalt gyámhatósági jóváhagyásra nem volt szükség. Úgy foglalt állást, hogy az alperes másik törvényes képviselője részéről adott meghatalmazás pótolta a törvényes képviselő nyilatkozatát.

A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság közbenső ítéletet hozott, amelyben az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és megállapította, hogy az életjáradéki szerződés nem jött létre, az ítélet egyéb rendelkezéseit hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot az eredeti állapot helyreállítása körében a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

Az elsőfokú bíróság döntésétől eltérő jogi következtetést vont le. Állásfoglalása szerint: A cselekvőképtelen kiskorú nevében és képviselőjében - a Ptk. 12/C.§ (1) bekezdése - törvényes képviselője jogosult szerződéses jognyilatkozatot tenni. A Csjt. 86.§ (1) bekezdése értelmében a szülők együttesen voltak jogosultak az alperes vagyoni ügyekben való képviselőjére, következésképpen a szerződést mindkét törvényes képviselőnek alá kellett írnia. Az adott esetben a szerződést az alperes anyja írta alá törvényes képviselőként; az okiratban az alperes apja mint törvényes képviselő még meghatalmazott útján sem tett az alperes nevében szerződéskötésre irányuló jognyilatkozatot. Tévedett az elsőfokú bíróság annak kimondásakor, hogy az alperes nagykorúságának eléréséig nem az alperes az életjáradék fizetésére kötelezett, jogszabálysértő az a megállapítása is, miszerint nem volt szükség a szerződés gyámhatósági jóváhagyására. Az anya ezzel szemben nem saját nevében és szerződő félként, hanem a kiskorú alperes helyett mint a törvényes képviselője vállalt teljesítést az alperes nagykorúsága eléréséig, amely a kötelezett személyében változást nem eredményezett. Erre figyelemmel az alperes nevében tett szerződéses nyilatkozat érvényességéhez a gyámhivatal jóváhagyása volt szükséges. Helytelenül hivatkozott az elsőfokú bíróság a Ptk. 13/B.§ (1) bekezdésében foglaltakra. Ez abban az esetben lett volna alkalmazható, ha a felperesek a szerződés érvénytelenségét az alperes cselekvőképtelenségére alapítják, a felperesek semmisségi okként azonban erre nem hivatkoztak. Az előzőekben kifejtettek szerint az életjáradéki szerződés nem jött létre, ezért a Ptk. 215.§ (3) bekezdése alapján az érvénytelenség jogkövetkezményeit kell alkalmazni.

A jogerős közbenső ítélet ellen az alperes élt felülvizsgálati

kérelemmel, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

Álláspontja szerint a másodfokú bíróság közbenső ítéletével eljárási és anyagi jogszabályokat egyaránt sértett, a Ptk. 206.§ (1) bekezdésébe ütköző módon a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte, figyelmen kívül hagyta azt az alapvető tény, hogy a szerződés teljes egészében (maradéktalanul) teljesítésbe ment. Továbbá arra hivatkozott: Az eljárás során kihallgatott tanúk - különösen H. F-né, valamint az okiratot szerkesztő ügyvéd és H. F. - vallomása és a becsatolt okirati bizonyítékok egyértelműen alátámasztják az állítását, amely szerint a törvényes képviselő kötelezettként írta alá a szerződést. Ezt támasztja alá H. F-nének az iratokhoz csatolt egyoldalú köteletségvállaló nyilatkozata is. A másodfokú bíróság - érvelése szerint - az irányadó jogszabályokból téves jogi következtetést vont le annak megállapításakor, hogy a szerződés gyámhatósági jóváhagyásra szorul. A kormányrendelet 25.§ (1) bekezdés h) pontjában foglaltakat nem kellett a jelen eljárás során alkalmazni, továbbá az ügyvéd által ellenjegyzett meghatalmazás kiállításával a kormányrendelet 10.§ (3) bekezdése szerint - figyelemmel a Csjt. 83.§ (3) bekezdésére is - H. F-né jogosult volt törvényes képviselőként és kötelezettként is aláírni a szerződést. A másodfokú bíróság ezért jogszabálysértő módon helyezkedett arra a jogi álláspontra, hogy a meghatalmazás önmagában nem elegendő, a szerződést az apa nevében is alá kellett volna írnia a meghatalmazott másik törvényes képviselőnek.

A felperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős közbenső ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 270.§ (2) bekezdése és a Pp. 275.§ (3) bekezdésének együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja az anyagi jogi jogszabálysértés vagy az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró eljárási jogszabálysértés megvalósulása.

A Kúria a Pp. 275.§ (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján dönt. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésének, további bizonyítás felvételének nincs helye (BH2002.29.).

A Kúriának a felülvizsgálati eljárás során abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a jogerős ítélet sérti-e a 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 25.§ (1) bekezdés h) pontjában foglaltakat.

A Kúria a másodfokú bíróság helyes indokaival mindenben egyetért, azokat megismételni a Pp. 270.§ (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 254.§ (3) bekezdésében foglaltak értelmében nem kívánja.

Az adott szerződéses rendelkezéseket a Ptk. 207.§ (1) bekezdése szerinti nyilatkozási elvet is figyelembe véve, a szavak általános jelentése és nyelvtani értelme szerint sem lehet akként értelmezni, hogy nem a kiskorú alperes kötött életjáradéki szerződést, továbbá, hogy a törvényes képviselőt mint szerződő felet tartási kötelezettség terhelve volna. A törvényes képviselő ebben az esetben saját nevében a kötelemben nem vett részt, a tartási kötelezettség teljesítését a kiskorú kötelezett nevében és helyette vállalta - meghatározott időtartamra - nagykorúságának eléréséig. A szerződés nem minősül ezért a Ptk. 233.§ (1) bekezdés szerinti harmadik személy javára, vagy harmadik személy érdekében kötött szerződésnek sem, mert az alperes képviseletében eljáró - törvényes képviselő - szülő nem tett saját, tartási kötelezettséget vállaló jognyilatkozatot. A szerződő felek megállapodása kizárólag akkor minősül harmadik személy javára szóló szerződésnek, ha a szolgáltatás jogosultjává a harmadik személy válik. A harmadik személy javára szóló szerződés három jogviszonyt tartalmazó kétoldalú jogügylet, amelyben a jogviszony alanyai a harmadik személy javára szerződő fél, a kötelezett és a jogosulttá váló „kedvezményes”. Az adott esetben nem három pólusú szerződés megkötésére került sor. A törvényes képviselőnek az alperes által hivatkozott, az iratokhoz csatolt egyoldalú nyilatkozata is ezt az értelmezést erősíti meg, mert a teljes bizonyító erejű magánokiratban H.F-né arra vállalt kötelezettséget, hogy havi 200.000 forint életjáradékot a kötelezett helyett és nevében megfizet. A törvényes képviselő tehát következetesen az alperes képviseletében tett jognyilatkozatot. Ezért nem szerződő félként vett részt a jogügyletben, hanem a Ptk. 315.§-ban szabályozott teljesítési segédként, akinek a közreműködését a kötelezett a teljesítéshez - meghatározott időszakra - igénybe vette.

A másik szülő mint törvényes képviselő az alperes képviseletében jognyilatkozatot semmilyen formában nem tett, a szerződésben meghatalmazott útján sem vett részt, azt nem írta alá.

A szülők jognyilatkozatának érvényességéhez a gyámhatóság jóváhagyására lett volna szükség a kormányrendelet 25.§ (1) bekezdés h) pontja szerint, ezért okkal hivatkoztak a felperesek arra, hogy ennek hiányában a szerződés nem jött létre és a Ptk. 215.§ (3) bekezdése szerint jóváhagyás hiányában a szerződésre az érvénytelenség jogkövetkezményeit kell alkalmazni. Következésképpen helyesen járt el a másodfokú bíróság, amikor a Pp. 213.§ (3) bekezdése alapján közbenső ítélettel megállapította a kereset jogalapjának fennállását.

A Kúria ezért a Pp. 274.§ (2) bekezdése alapján megtartott tárgyaláson a jogerős közbenső ítéletet - a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabálysértés hiányában - a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 270.§ (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felpereseknek a felülvizsgálati eljárással felmerült eljárási költségeiket, míg az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján köteles.

Budapest, 2012. február 22.

Dr. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke, Dr. Csentericsné Dr. Ágh Bíró Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Szűcs József s.k. bíró